

Maksa ar peesuhitščanu
par pašti:

par gadu 1 rub. 60 kap.
" pušgadu 85 "

Maksa beš peesuhitščanas
Rihgā:

par gadu 1 rub. — lab.
" pušgadu 55 "
" 3 mehneščā 30 "

Mahj. w. teel isdohts fest-
deenahm no p. 12 fahšoht.

Mahjas weefis.

Ernst Plates, Mahjas weefa ihpaščneekš un apgahdatajš.

Mahjas weefis isnahš ween reis pa nedetu.

Maksa
par fludināščanu:
par weenas fleijas smaltu
rakstu (Petit)-rindu, jeb
to weetu, to tahda rinda
ceem, maksa 10 kap.

Redatšija un ešpedišija
Rihgā,

Ernst Plates bilšču- un
grahmatu- drukatamā pee
Pehtera basnizas.

№ 50.

Sestdeenā 11. Dezember.

1876.

Robditašs.

Saunahšs sīnas. Telegrafa sīnas.

Ešfšemes sīnas. No R. R. . . widus: pahš fšohlas buhščanu.
No Baltušča kursemes: tureenās buhščana. No Kursemes: fšohlas buhščana.
No Romgorodes: traki funi.

Ahšemes sīnas. No Franžijas: ministerijas pahšgrohšiba. No Kon-
stantinopeles: tureenās buhščana, šlepena fabeerdiba. No Rušščūtas: kara-
špehtu isēhloščana. No Filipopeles: kaušču turneščana. No Seemetu Ame-
ritas: presidenta zēščana.

Tahš jo eewehrojamašs maščines u. t. pr. Afantums. Beelikumā:
Weža wihra testamentē. Ši weža šalbata aminahm. Graudi un feedi.

Saunahšs sīnas.

No Rihgās. Tai 7tā Dezemberi „Latweešču draugu bee-
driba“ tureja šawu gada-šapuzi Rihgā. Rā ziteem gadeem,
tā ari šhogad beedribas direktori ihšumā pahšpceeda ščini
gadā laudis islāistahšs Latweešču grahmatašs. Widšemes di-
rektors Neulanda f. no jaunahm grahmatahm par jo derigahm
apšihmeja „Zeta maiši“ no Bierhušf, „Etnografiju“ no G.
Dūnsberg, „Kanaānas semes aprahštīščanu“ no G. G. Croon,
„Behnu-draugs“ II. data no G. Schröder; tad par kalen-
derehm runadams, norahdija uš Widšemes kalenderi un uš laika-
grahmatu, kas kreetnus un jaunus rakstus pašneedšoht, tad
wehl zitus rakstus peeminejis norahdija uš leelaku rakstu „Bel-
grades rohše“, kas pehž šawas šaturas ne wifai šlawejama
un netihā Latweešču walodā tulkota, lai gan žitadi Lapas
Mahrtina rakšiem branga waloda. Kursemes direktors Rud-
lowšky f. peemineja šarp žitahm grahmatahm tohs preefšch
pagasta fšohlahm derigohš „ihšohš basnizas šahstus“ no
Blumberg, tad to mašo grahmatahm, „Franklina padohmi,
kam lohti eewehrojama šatura un tad wehl daščas žitas
grahmatas, bet wifas no direktoreem peeminetas grahmatašs
maš ruhmes deht newaram šče usšihmeht. Pehž pušdeenas
Latw. draugu beedribā mahžitajšs Ullman f. runaja pahš jau-
neem wahrdeem Latweešču walodā, peeminedams, ka deemschēl
dašči rakšneeki, nedš walodas šikumus prašdami, nedš Latwju
walodas garu šajehgdami, jaunus wahrdušs atwafinajoht beš
apdohmas un apšinas. Tahlat pahš ščo leetu špreeščoht
tanis dohmās weenojahšs, ka tagadejā attihštīščanahšs laikā
Latwju rakstu- un fšohlas-walodā pawifam newarohht atmešt
jaunus kā ari šweščus wahrdušs. Tad mahžitajšs Weide f.
lahija preefšchā gabaliuus is šahdas Latwju waronu-dšejias
(epoša) un lugaš (drahmas), šo šahds ar dšeesmineeka garu
apdahwinahšs Latweeštis šazerejis.

No Cherkones gubernijas. Kreetwu awife „НОВ. ВР.“
pašneedš šinu pahš šahdu atgadijumu, kas rahda, šahda ne-

šehliga firdš daščam wihram pret šawu šewu, kad ta pret
wiau nošegufehš. Minetaišs notikumš ir šchahds: Šalowa-
jaš Balkas žemā šahds semneekš apnehma šewu, kuzai diwi
mehnešči pehž šahšahm peedšima behrnišč. Pehž šahdahm
nedelahm, kad šewā šawas nedetas bija isgulejuše, wina tika no
šawa bahrga wihra uš tahdu breešmigu wihši fohdita: wihšs aiš-
juhšda širgu preefšch rateem un šewu lihšā peešehja, tad ar
šahdeem draugeem eešehdahš ratōš un šahla braukt. Širgš
tezeja riščhus un šewā tam lihšs, bet kad ta peeguruše ne-
špehja lihšs tezeht, tad wina dabuja ar pahštagu. Šā wini
šahdas 16 werštes nobrauzā. Mahjās pahraškušči wihšs
nogreša šewai matus, nogehiba winu kailu, apšmehreja ar
šawu an aplāišija ar špalwahm, tad winu kreetni ispehtis
iššina ahā.

No Sibirijas. Rā tureenās awišeš šino, tad tur šahlušči
pee štrahdaščanas peenemt Rihneešču štrahdneekus. Šefah-
kumā wini štrahda ar šaweem eerohtščeem, lihšs wini ar tu-
reenās riškeem un eerohtščeem wehl naw apradušči. Rih-
neešču waldiba atkauj, šaweem pawalštneekem aišcet par
štrahdneekem uš Sibiriju.

No Turzijas. Šarp Greeceem, kas ir Turzijas pawalšt-
neeki, arweenu leelaka nemeeriba rohnahš, jo wini ščini is-
dewigā laikā ari preefšch fewiš grib šahdas teešibas isdabuht.

Telegrafa sīnas.

No Pehterburgas tai 8. Dezember. Wakar eepreefšchus-
konferenže noturejuše šawu beidšamo šehdeščanu. Šešideenu
tikš pilnigai konferenže preefšchā likti šastahditee preefšchli-
kumi. Ja Turzijas waldiba šchohš preefšchlikumus peenemš,
tad buhs meers. — No Pehterburgas tai 9. Dez. šala 29
grahduš. — Grafs Šchuwalowš nobrauziš uš Briseli. Gri-
boht Belgijas waldbu ušajinaht, lai ta kara-pulkus eeleeohht
Bulgarijā. (Peešihmejumš: Leelwalštis weenojuščahšs, ka kara-
pulkū eelīščana Turzijas pawalštēs buhtu nodohdama maš-
walštīm, lai Turzijai nebuhtu jabaidahš no ušwareščanas.)

No Parijšes tai 8. Dezember. Rā no Konstantinopeles
Parišei teel šinohtš, tad Mišhat-Pašča isfajijis kara doh-
mas. Wiašč negrib ne uš šahdu wihši atkaut, ka žitas wal-
štis šawus kara-pulkus eeleeohht Turzijas pawalštēs. (Pee-
šihmejumš: žaur šchahdu pretoščanohš no Turzijas pušes
waretu drihš notikt, ka karšč isželahš, prohti ka leelwalštīm
waijadšehš ar kara-špehtu Turziju peešpeeti, kas winaš daramš.)

tajs, ar manim lihds fchahm mahjahm noftaigabt: winas eefch- un ahrpufi jo pilnigaki apftatibt. Ta ir leela muhra mahja, Bakufcha fkhlas- un teefas-mahja. Mahja ir tiklab no eefch- kà ari no ahrpufes labi apfohpta. Skhlas iftaba ir leela ar fefcheem lohgeem un keegetu plahn, kura war wairaf kà fimts behrni pilnigu ruhmi preefch mahjifchanas atrast. Tai mahja eedfihwo zeen. Anderfohna f., kurfch walda abus amatus, tiklab ftrihweta, kà ari fkhlotaja. Zeen. Anderfohna f. ir wairaf reifas dseedafchanas beedribu gruntejis, bet latru reis uf smilkti. No fkhlas-mahjas greefifimees, zeen. lafitajs, uf seemela pufi, gar mase kohla mahjinn, kura ir mefchafarga mahjina. Rahdus fimts fohtus no minetas mahjas, mafa preefchu mefchinà, ko fauz Jaunfemu preedeenu, tur atrohдахs plazitis ar almenu tiltu aprohbefchohts, no kura jaw daschi almeni nokritufchi, it kà gribetu latram fajzht un peerahdiht: „par welki ghefs fche weens uf ohtru fahwam!“ „Bakufcha zeen. dsimts lungs G. v. Dorothesen“ faweem fainneekem mahjas par lehtu naudu bij pahrdewis un jufdams fewi flimigu efam, ifredfeja fcho augfchà mineto plazi par muhfhigu dufefchanas weetian, kappehtu few un faweem laudim. Zeenijams dsimts lungs dewa to plazi un laudis preefch ufstafifchanas, lai tikai fainneeki peewestu par lehtaku mafju to waijadfigo materialu. No eefahkuma gan, bet wehlatu wini to leedfahs dariht. Tà palika ta kappehta pufis taifita. Ifgahjufcho rudeni zeen. dsimts-lungs G. v. Dorothesen aifgahja uf muhfhigu dufefchanu un tika Baplaktes kappehta ar leelu gohdu paglabahs. Starp Baplakti un Bakufi bija peezi gohda-wahrti taifiti. Sainneeki par fawu naudu muftikantus no Keepajas steleja un jahfchus lihds du-fas weetianu pawadija. Kalpeem bij tas gohds nowehlehts fawu mihtotu kungu no muifchas inest, kur zeen. Freimanna f. ar fawu dehtu jauki dseedadami ar muftikka lihdspehle-fchanu lihds rateem, kuri uf lihka gaidija, pawadija. —

Sprohgu Anfis.

No Kurfemes. Tapat kà Widfeme, kà ari Kurfeme pehz eefpehfchanas un atfihfchanas ruhpejajs un publejajs pahf fkhlas buhfchanu. Schoreis uf tam fihmedamees pafneeg-fim kahdas ihjas finas pahf jaunzelteem fkhlas nameem, kas beidsamds diwi mehnefchds tika eefwehtiti. Tai 17td Oktoberi tika eefwehtihst Ghdoles jaunais fkhlas nams. (Ghdola ir Kuldigas tuwumà). Wiafch ir no muhra un ar diwi tahfchahm; ruhmes tur buhfchoht preefch kahdeem 300 behrneem, gutamahs iftabas ir ihpafchas. Pee nama buh-wefchanas leelklungs ari fawu palihdfibu ne-efoht leedfis. — Tai 23fchà Oktoberi tika eefwehtihst Kazdangas jaunais fkhlas nams. (Kazdanga ir Wifpates tuwumà). Ari fchis nams ir diwtahfchigs, leelzeta malà uf buhwehts. Buhwefchana maf-fajufe pahri par 6000 rublu. Naudu aifdewis leelklungs, bet kad kapitalis buhs atlihdsinahst, tad leelklungs fchi kapita-tala intrefes dabwina fawam pagastam preefch fkhlas buh-fchanas. Uf tahdu wihfi leelklungs aifdohtu kapitali tik lab kà fchkinfchis, par ko pagastis winam deefgan newar pateif-tees. — Tai 16 Novemberi tika eefwehtihst Bohpes zetorais jaunais fkhlas nams. Bohpe, kas atrohnahs Wentfpils ap-gabalà, ir leels nowads (walfis), kas kahdas 10 kwadrata juhdfes leels ar kahdahm 6000 dwehfelhm. Kad nu no-wads tahds leels un wifseem behrneem fkhla ja-est, tad ti-kai ari tik ko ar 4 fkhlahm peeteef.

No Romgorodes mums fchahds ralfis pefufhtihst: Rom-

gorodas gubernijas Marjines walfi, kà nofaukta Kurfemneeku pagastà, fchahds afgadijums notizees. Diwi waj trihs meh-nefchi jaw buhs atpakaf, kad kahds trakf funelis, neleels no auguma, bija uf mineto weetu atnahjis (no kureenes, to ne-finam) un farehja fahrafta M. B. funi un ari wehl dauds zituf. Stahrafts fawu funi bija pefefchis ar kahdu fchnoh-riti, to refnumu ta wareja buht, kahdas muhfju weztehweem fe-najds laifds bija bilfchu jeb ari wihfchu aullinas. Ziti ar faweem fareeteem funeem darija, kà nu kurfch prafdams un ko par to labako atfina. Muifchas waldneeks stahraftu bija preefchà aizinajis un fipri pefefajjis, ka wifus funus buhs nofchaut, kuri tikufchi apreeti. Bet fchis lehnfirdigs buhdams, kunga pawehli nemas ne-ispildija. Bet kad wina funs fchnoh-riti jaw bij rahwis pufchu un prohjam gahjis, tad ziti, ku-reem tanf pafchà reifa funus farehja, fteidsahs glahbfchanu melleht pee leela puhfchlineeka jeb wahrdneeka. Schis no-rafta zedeles un leel tahs doht apehfi fareeteem funeem. Suai fawihftitas zedeles panehmufchi paleel tikpat trakf kà kad zedeles nebuhtu ehdufchi; bet tas ir tas fliktums, ka nu teem funeem kauj drohfchi ftaigahst aplahret, dohmadami, ka tee no zedelem palikufchi wefeli. Tà tad nu Deewam fchehl trafee funi dabu watu un dara tahdus grehtus, ka tihri breefmas dsirdoht, faplehfch zuhkas, aitas, firgus u. t. pr. Un fchee few palihdfibas nemekle; fareetahs zuhkas ut aitas tika nolautas un par ufuru bruhketas, wif uf tam pafah-wedami, ka nelas nebuhfchoht kaiteht, jo trafkeem funeem efoht trafkuma fpehls nonemts ar mafahm zedelitehm. Scho behdigu atgadijumu pafahftu faweem tauteefcheem, lai re-dfetu, kahds pohfts un behdas war ifzeltees, kad laudis pa-dewufchees mahnu tizibai, jo waj ta naw mahnu tiziba, ka dohma ar tahdahm zedelitehm trafkumu ifahfsteht. Tik dauds tahs finas if Romgorodes. Reis par zedelitehm runadami, kas trafkumu ifahrste, peelikim kahdu zitu finu pahf fcho buh-fchanu if kahda Latwju tumfchaka kaktà. Prohti ari tur daschi atrohnahs, kas tiz tahdahm trafkumu aifdfidamahm ze-delitehm; bet kas uf tahdahm zedelitehm ralfihstis, eefch tam dohmas fchfirahs: ziti dohma ka uf tahdas zedelites ir uf-raftita tehwu-reifa (tehwmuhf) atfchgarnifki, bet tahda raf-ftifchana efoht leels grehts, jo ralfitajis jaur tam nodohdoht fawu dwehfeli welnam; ziti atkal dohma, ka uf zedelites teef ralfititi kahdi fintefchanas wahrdi nefaprohtamà, fwefchà wa-lodà u. t. j. pr. Zeredami, ka neweens if Mahjas weefa lafitajeem tahdahm aylamahm blehnahm netizehs, wehletumees, ka kates, kam gaditohs kaur kur tahdu mahnu tizibu manihst, pret to ftrahdatu un raudfitu to ifnihzinahst.

Ahrfemes finas.

No Franzija. Ministerijas pahrgrohffchana Franzija ir meerigi aifihdsinajufehs, ari garidsneeki ar ministeru pahrgroh-fifchanu efoht ar meeru, tapehz ka daschi ministeri wineem pehz prahta. Leelas ruhpes wineem par kultus (apgaiemo-fchanas un bafnizas-leetu) ministeri, kahds fchini amatà tikf eezelts, jo ar to wineem bafnizas leetas darifchanas. Skhlas buhfchanas ministeris Waddingtons wineem, prohti katolu ga-ridfneekem, jaw kà naw pa-prahtam, jo Waddingtons naw katolis bet protestants un tamdeht garidsneeku leetas jo brijw-prahtigis. Zitadi, kà jaw minejam, wini ar ministeru pahrgrohffifchanu meerà; kara-ministeris Bercto (Berthaut) paleel jawà amatà un kas arweentu labu prahtu pret garidsneekem

wahrds to rahda, ismelle tohs wainigus stary muhamedaneem, kas breesmu darbus pee kristigeem pastrahdajufchi. Pee komissijas sehdeschanahm nem dalibu tas jaw muhju lasitajeem pasistamais Anglu lungs Baring (Anglijas weetneeziabas sel-retehrs) un Anglijas konsula weetneeks Kasterts. Zaur schahdu peedalischanohs Turkeem griboht negriboht taifni jaismelle. Ra tai 26ta Nowemberi no Filipopeles teel sinohts, tad beidsama laika kahdi 80 lihds 90 Turki tilufchi fanemti un zeetuma eelikti un wehl dauds ziti peenahs klah. Stary fanemteem Turkeem atrohnahs ari diwi Turku augstmani (Ah-mets-Aga un Tuffums-Bej), kas pee nemeera apjpeefchanas ihsti ar Turku neschehlibu strahdajufchi. Turku waldiba no leelwalstim us tam peefpeesta, jo stingraki fahl ismellefchanas darbus rohla nemt, bet zaur tam fazel pret fewi taunu prahtu pee faweem turkutizigeem pawalstneekem, jo tee kurn par waldibu, ka ta taujotees no netizigeem peefpeestees fawus tizigohs pawalstneekus spaidiht. Nereti pa deenu reds Turkus gan leelaka gan masaka pulka pee kahda eelas stuhra sapulzejufchohs; pahr zeetuma eelikteem muhamedaneem runadami lamajahs pahr fawu waldibu, ka ta fawus tizigohs pawalstneekus ne-aisttahwedama atmetoht wezohs Turku likumus, un nereti draudefchanas issaka neween pret fawu waldibu, bet wehl jo wairak pret kristigeem pawalstneekem, kuru deht tikai tizigo spaidifchana noteekotees, ka wini wainigo Turku faherfchanu nofauz. Ihpafchi ar leelu fa-ihgfchanu un eenihdeschanu Turki runa no Kreewijas, kuru wini par to ihsti wainigo cerauga, ka Turzija tahdas sprugas nakhufe; ari us Angliju wini tura taunu prahtu un leelahs pawifam aismirufchi, ka Anglija weenumehr par Turzijas usturesschanu turejehs un wehl tagad Turzijai wairak palihds, neka tas ihsti peenahlahs; wini tik us Angliju pulojahs, ka ta peebedrojahs zitahm leelwalstim un Turzijas waldibu peepeesch us pahrgrohsifchanu walstis buhfhana. Tad jaw tagad Turki tura taunu prahtu us fawu waldibu, un issaka draudefchanas, ko wini tad wehl nedarths, kad fanemtee Turki tiks teefati?

No Seemefu-Amerikas. Jaw isjahjufcha numura ihjumama peeminejam, ka fabeedrotahm brihwwalstim ar fawa presidenta zelfchanu negrib ihsti weiktees un ka abas partijas, demokratu ka ari republikaneejchu partijas, ar wifadeem, gan atlauteem, gan ne-atlauteem lihdsikkeem ranga fawu kandidatu par presidentu eezelt, jeb ar ziteem wahrdeem, preelch fawa kandidata dabuht balsu wairumu. Wisas brihwwalstis jaw fawas balsis bija nodewufchas, waj nu weenam jeb ohtram kandidatam, tikai weena brihwwalstis ne un ta tad wisa ischekirfchana tik gaidama no schihs weenas brihwwalstis. Schini walsti dauds nehgeru jeb melno, kuzem ari ta teesiba preelch presidenta wehleschanas fawu balsi nedoht. Schee melnee jeb nehgeri, kas preelch kahdeem 10 gadeem no wehdsibas tika atlaisti un tamdeht nemahziti un no walstis buhfhanas neko nepradami zilweki, — schee nu ihpafchi partijas rikhofchanai derigi, jo no wineem war balsis zaur apfohlijumeem jeb naudu jo drihs nopirkt. Kad nu schahdas nelahrtibas notikufchas, tad waldiba to lika ismelleht. Pee ismellefchanas pahr minetahm nelahrtibahm, kas notikufchas pee presidenta zehleju zelfchanas (prohti pawalstneeki papreefchu zet presidentu zehlejus), nu israhdiiees, ka nauda preelch balsu pirkfchanas naw taupita, ta par peemehru Deenwidus-Karolinas brihwwalsti johlijufchi weenam presidentu zehlejam 50,000 dolaru, ohtram 100,000 dolaru, lai fawu balsi

dohdoht Tildenam. Awises skaidri issaka: kura partija speh-fchoht wairak naudas upureht, ta dabufchoht wirsrohku jeb ar ziteem wahrdeem: tahs kandidats tiks par presidentu eezelt. Lai nu gan wehl nebuht naw ispreests, kuzam no abeem kandidateem, waj Tildenam waj Haijes'am, peekritihis waldibas wara, tad tomehr abu partiju komitejas jaw islaidufchas fludinajumus, kuzs katra sino, ka winas kandidats iswehlehts par presidentu. Beigas wehl kahds wahrds japeeleek pahr tahm abahm partijahm, prohti pahr „demokrateem“ un republikaneefcheem.“ Ta pat ka tagad un wehl jo sihwali schihs abas partijas stahweja weena pret ohtru, kad 1860ta gada tika flawenais Linkolns eezelt par presidentu. Linkolns peedereja pee republikaneejchu partijas un lihds ar winu Seemefu brihwwalstis, turpreti Deenwidus brihwwalstis peedereja pee demokratu partijas. Stary abahm partijahm iszehlahs breesmigs karfch. Demokratu partija eezehla few ihpafchu presidentu. Republikaneejchu partija jeb Seemefu brihwwalstis pahrawareja Deenwidus brihwwalstis jeb demokratu partiju, kas negribeja wehrgu buhfhanu atzelt, tapehj ka Deenwidus brihwwalstis ar wehrgeem strahdaja; bet kad nu bija pahrawareta, tad bija winai jawadohdahs un wehrgu buhfhana tika atzelta. Republikaneejchu partija palika ta waldneeje neween toreis, bet lihds schim brihsham. Demokratu partija warbuht ari tagad nebuhtu tik drohji fawu galwu pazehlfufe, ja daschas buhfhanas winu us tam nebuhtu pasubinajufchas. Beidsama laika, Grantam par presidentu buhdamam, bija no dascheem augstakeem waldibas wihreem nodaritas nelahrtibas un scho buhfhanu nu demokrati few par labu raudsija pee presidentu zelfchanas isleekht. Tad ari wehl wineem schahda buhfhana palihdsjeja dauds balsu preelch fawa kandidata fadabuht, prohti bija tahdas walodas ispaustas, ka Grants, kas jaw diwreis par presidentu bijis, griboht liktees wehl trescho reisu eezeltees par presidentu. Tas wehl Amerikas brihwwalstis naw bijis. Demokratu partija schihs walodas us tam isleetoja, ka Grants griboht trescho reisu palikt par presidentu, lai waretu brihwwalstim usmestees par keisaru, ka to fawa laika Napoleons III. darija, kas brihwwalstis presidentis buhdams likahs eezeltees par keisaru. Zaur augfcham minetahm nelahrtibahm un schahdahm walodahm demokratu partijai isdewahs tik dauds to balsu fadabuht. Politikas prateji spreesch, ka republikaneefchi dabufchoht wirsrohku, bet ihsti to wehl neweens newar issinaht, warbuht ka wehl karfch iszetahs.

Tahs jo eewehrojamahs maschines preelch jannu laiku semkohpibas darbeem.

(States M 47. Turpinajums.)

Tee ihstee labumi, zaur ko R. G. un S. lokomobiles pahras par wifahm zitahm Anglu fabriku maschinehm, ir schahdi: leels damfa spehls, leels dschfchanas spehls un leels ahtrums eelch kolbena (klufcha) kufschanahs.

Lai waretu scho treiju ihpafchibu wehrtibu pilnigi atsiht, kahdas pee R. Garrett un Sons lokomobilehm atrohnamas, tad gan wajadsetu kahdu nodatu is maschinu sinatnibas schi pa-sneegt, bet neds tas mans nodohms, neds ari schi ta weeta preelch tam, peetiks peeminoht, ka ihpafchi nupat minetahs trihs ihpafchibas ir tahs, us kuzahm damfmaschines saimneeziabas wehrtiba atbaltahs; tamdeht ari grihu pahr scho leetu kahdus latram weegli faprohtamus wahrduhs faziht.

Jo leelaks tas isleetojamais damfa spehls, tas ir ar ziteem wahrdeem: jo leelaka ta speefchana, ar kuru damfa spehls us

Kweefchu Kljas,
2 rubl. 50 kop. par birkawu jeb 1 rubl. 12 1/2 kop.
par 100 mahrz.

Kweefchu milts,
štra forte, 2 rubl. 50 kop. par 100 mahrz. jeb 50
kop. par pobbu, pahrdohb
N. S. Borchert, miltsu-magašihne.

Daru sinamu, la esmu fawās Dhgres, dširawās
januu wilnas-kohrschanaš mašchinnu
etaiššis un apšohlu latrā lailā labu apdeeneschanu.
Bernhard Gorra. 2

Schujamas mašchines,
naudas-skapjus,
bifardus

wisfeelata iswehle, pebz wišjaunatohs un wislabas
lahs konstružijas taišitūs, peedahwa ihsti lehti

F. Luth,
Nr. 9 Smilšchu- un Bruhwer-eelas stuhri Nr. 9.
Schujama bohmwilna, sihds, abatas, cla,
u. t. pr.

Naudas-papihrus.
Ušewu biketes no pirmas un ohtras isleeneschanas,
Bidsjemes un Kurjemes atfalamas un ne-atfalamas
kiblu-grahmatas, bantbiketes, instrupiones, Gelfch-
Rihgas un Uhr-Rihgas 5 1/2% kiblu-grahmatas,
wisfadas dšesju-jeku akžijas un obligacijones un t.
pr. pehrt un pahrdohb pebz latra laila wehrtibas

C. S. Salzmann,
lantoris Rihgā, Raku-eelā, "Stadt Londones" tra-
teeri, apalsheja tahschā.

Wehrts-papihru
pirschana un pahrdohschana
pee
Danl. Minns,
Wehweru-eelā, pašcha namā pee linu-swareem.

V. van Dyk
Smilšchu-eelā.
Claytona
lokomobiles un
kutamas-mašchines,
Packarda
superšofats
un wisfadas laufšaimneezibas mašchines un rihti.

Weesibas wakars
ar dšeedašchannu un danžošchannu Burineeku pa-
gasta namā 26. Dezember šch. g. no pulst. 5 p. p.
tils isrihtohs no **Bewerina** beedribas.

Rihgas Latw. beedriba.
1) Zeturdeen, 16. Dezember, plst. 8. wak. — **finat-**
nibas komiššas gada-sapulze.
2) Swehtdeen, 19. Dezember, plst. 8 wak. — **teatris.**
3) **Beedru-fahrt**es uš 1877. gadu dabunamas
beedribas namā. No 15. Dezember šch. g. beedri-
tilai ar jaunahm beedru fahrtēm tilš pee we-
šiga wakara peelaisti. **Preešchneeziba.**

No žensures atwehlehts. Rihgā, 10. Dezember 1876.

Drižēts un dabujams pee blischi- un grahmatu-drižetaja **Ernst Blates,** Rihgā, pee Wehtera basnijas.

Tē flahht peelikums ar fludinaschanahm.

Rihgas Latw. teaters.

(Latweefchu beedribas namā.)
Swehtdeen, 19. Dezember 1876.

Pirno reiži:

Malleneefchi.

Žohku luga 4 zehleendē, pebz Wahzu walobas
šwabari pabrzelta no Lapas Mahrtina. — **Wakša**
par ee-eeschannu la arweenu.

Cefahkums pulst. 7 wakara.
Biletēs preešch schahs israhdišchanaš jaw no z-
tortdeenās 9. Dezember dabujamas Latw. beedribas
namā un teel tee žeenijami teatera apmekletaji, tas
wehletohs labas weetas dabuht, uš to usmanigi da-
ritti. Wahtofchās israhdišchanaš buhs 25. un 27.
Dezember. **Teatera komiteja.**

Tai nakti no 6. uš 7. Dezember šch. g. ir Man-
gat-muišchās Gar-Indriku mahjas gruntneekam Gu-
šawam Reekstin nosagts širgs no wibeja leeluma
(pufšcha spalwā), uš labahs pakal-guhschās firms
plekis, bablas (gaischās) trehpes uš kreiso puš un
gaischu asti, wehrtiba 80 rbl. Ras par šcho sagto
širgu waretu flaidras šinas doht, tas dabuhs
15 rbl. pateizibas-algu
pee Mangat-muišchās pagasta-wezata **J. Rint** l.

3 ehfiš

19. Dezember šch. g. p. 4 p. p., general-sapulze.
Denas-fahrtiba: 1) Reškinu nobohschana un remi-
deerejums; 2) Jamnas waldeš zelschana; 3) Beedru
naudas nosajizschana; 4) Rahdi preešchlitumi no
komitejas pufes. **J. L. B. preešchneeziba.**

300 rbl. pateizibas-alga.

Tai nakti no 29. uš 30. November šch. g. ir ij
mana Maflawas Uhr-Rihgā leelā eelā Nr. 45b,
G. J. Malishewa namā buhdama ahdu-fabrika žaur
eelaufschanohs issagtas:

lahdas 170 širg-ahdas,
" 50 trahna-jult-ahdas,
" 10 deguta-
" 10 uswellkamahs-ahdas,
lahdi 300 pahri šabbatu leeli (Schachten) (newalžeti)
" 300 " pakas-gabali,
" 600 " preešch-gabali (Borschuhe) newalžeti,
" 100 " lapas (Blätter),
ta ari nesnams šitailis **paštal-ahdu;** tas, kurš
man palihdsetu sagtāhs leetas atkal rohtā dabuht,
dabuhs augschā apšohlitu pateizibas algu.

Karl Gmsler,
Raku- un Bastei-Bulewara-eelu stuhri, prett
J. Redlich l. englischu magasihnei.

! Daschadi biseneeku eerohtsch!

ta:
tee wišu-gresnakee un aridjan lehtakee
rewolweri

ar preešchas- un pakal-pufes lahdeschanaš-eerikti,
turi teel nosaukti par:

Madama-, Kolta- un Lesaucheuse-rewolwereem,
tad wehl aridjan

diwu- un weena-stohbru jahtneeku, gehgeru-, jaktes un Feschas-pistoles
jeb terzeroles, gehgeru jeb breeschu duntšchi, jaktes našchi ar daschadeem
eerohtscheem, štrohchu- un pulvera-ragi un maki, jaktes-tauri un pastu-
ragi, pistongas jeb kaparinas no Wahzu, Englantes un Franušchu sortehm,
pistongu-dohšites no mišna un jaun-sudraba, — muhsu, Belgijas un Englantes se-
mes štrohtes un štirnu-lohdes, teel wairumā, ta masumā par mehrenu malsu pahrdohti tai

weenteesiga, wišu-wezata un gruntiga

J.

Redlich

Englischu

magasihne.

Lokomobiles

un
kutamas mašchines

if **Muston Proktor** fabrika no 10, 8, 6 un 3
širga-spehta, šchi beidsama tapat pilnigi sorteeretu
šlaidru labibu istuldama, puš til smaga un par
lahdeem

1000 rubtu lehtaka

neka astonu širgu-spehtu mašchinas (Garnituren), un tad ta tilai puš til daudš strahd-
neeku pagehr, tad wina ihpašchi preešch masakeem gruntineekem deriga, — dabujama pee

Ziegler un beedra,
Rihgā, leelā Pils-eelā Nr. 19.

No polizejas atwehlehts.

Baggata wihra testamenti.*)

Preefch ne zil gaddeem nomirre Parise D. lungs, gauſchi mihligs wezzichts, fo laudis leelija, ka winnam peederroht wiſs maſak diwi milljonu franku, un bes tam wehl glihta muiſchina, fo ar wiſs dahrgakahm ſkunſt-leetahm bij isrohtajis. Seewa tam jau fenn bij nomirruſi, un kad winnam nei behnu, nei turu raddineeku ne bij, tad wiina draugeem, un to ne bija maſ, labpraht buhtu patizzis ſinnaht, fo tas ſawa testamentè ſpreediſchoht. Winni jo wairal pehz tam lahroja tadeht, ka D. lungs maſ mehneſchus preefch ſawas mirſchanas ſaweem mihleem draugeem un paſiſtameem bij ſazzijis: ka us preefchu gan dabbutſchoht redſeht, zil lohti wiſſch pehz tam effoht dſinnees, pateizigs rahditees teem, kaſ wiinu pateſi mihlejuſchi.

D. lungs arween par ſaweem draugeem un paſiſtameem, ka arri par teem, kaſ tam dauds maſ radda, — ja teem truhkums woi nelaiame uſgahja, pee kurras tee til paſchi ſwainigi ne bij, — katru brihdi labpraht un iſdewigi bij gabdajis.

Kad D. lungs bij nomirris, kad wiina notars L., kaſ to pa dauds gaddeem jau, kad waijadſeja, pee teefahm bij aiſſtaſwejis, — kaſdus 40 lungs un dahmas, ſtarp kurreem jauni un wezzi atraddahs, pee few likka atwehſtiht, lai teem ta aiſgahjeja testamenti preefchä laſſitu. Ta nelaiſis bij wehlejis darriht. Pehz taſ paſchas Parises nabbageem pirmä weeta fritte weens milljons franku ſkaidrä nauda un wiſs, kaſ eenahſſchoht par tahm leetahm, fo pahrdohſchoht, bes ween, fo testamentes zehleis zitteem wehl atwehlejis.

Wezzais lungs gauſchi ſmalki un apdohmigi bij darrijis, ſawas mantas ne wis iſdallidams, ka winnam kaſſim paſcham buhtu patizzees, bet ſatram no ſaweem augſchä minneteem 40 draugeem pehz il weena ſahrtas, eeraddumeem un waijadſibas.

Weena dahma wiina dahrgus kaltus atmenus, no kurreem wiſſch ſawa muſſchä leelu pulku bij ſalaſſijis un ſapirzis, daudſtreiſ brihndamees bij ſlawejusi; ſchä wiſſch no teem zittus lohti ſkaiſtus bij atwehlejis lihds ar naudas ſummu, lai tohs gredſendö un truhſchu ſprahdſes warretu eelikt. Zauns mahlders dabbuta 6000 frankus, lai us Italiu warretu reiſoht; zittus atkal ſkaiſtas bides un dahrgas Wenezijas glahſes; zis atkal, kam maſa muiſchina peederreja, nelaiſa wahgus un ſirgus; weena paſkawneeka atraitne, — gan winnam raddu, bet rahlu, un knappidä dſihwodama, — meebeles preefch trihs iſtabahm un wiinaſ 17 gaddus wezza meita Maddaleena 6000 frankus, lai iſmahzitohs par muſſikas aumeiſtereeni.

Schahs dahwanas pehz wehrtibas wiſſas lihds bij weena til pat leela, ka ohtra, un lohpä iſneſſe 240,000 frankus.

D. lungs testamentè ſaweem draugeem un radeem wehl no ſirds pateizibu ſazzijis par to mihleſibu, fo tam daudſlahrt iſteikuſchi, tohs nu wehl luhdſe, wiinu arri us preefchu wehl mihligi peeminneht. Ka par ſaweem kalpeem un ſullaineem baggati bij gabdajis, par to neweens ne brihniyahs; jo wiſſeem ta wezza lunga mihliga un ſchehliga ſirds bij ſinnama. —

Kad wiſſas ſchahs atwehleſchanas bij iſlaſſitas, tad tee mantineeki wehl paſchä gallä no testamentes rakſteem dabbuta dſirdeht, ka D. lungs wehl Franzijas bankai bij dewis glabbahnt maſu lahditi ar 1 milljonu franku, un wiſſi mantas-nehmeji tikka uſaizinati, par gadda laiku, — 10tä Dezemberi, — atkal pee ta paſcha notara nahht. Tas patſ tad to lahditi

attaiſſiſchoht, un wiini dabbutſchoht ſinnaht, kurras no winneem taſ nelaiſis to baggatu mantibu wehlejis.

Ka apſtubufchi tee mantas-nehmeji ſlattijahs zits us zittu. Kurrſch gan buhs taſ laimigais? No testamentes wahrdeem it nefa ne warreja noſkattitees, un ar wiſſadahm dohmahm ſirdi tee no notara iſtabas aiſgahje. Zitti no teem baggati apdahwinateem D. lungam no teefas pateizigi bij par to jaunu mihleſibas leezibu, fo teem bij dewis. Zitti, dohmadami, ka winneem taſ wairal buhtu nahzees, ar ruhthu ſirdi mahjas aiſgahje, un pat paſmehjahs var to, ka pehz aiſgahjeja wehleſchanas teem par gadda laiku wehl reiſ pee notara effoht janahht, lai no jauna dabbutu errotees, ja zitam lahdam taſ milljons franku kriſtu, un ne winneem! Bet ja tai lahdite warrebuhnt kaſdus ſpreedums atrastohs, kaſ par ſkabi teem, kaſ ne nahſſchoht? Gribboht woi ne gribboht, — til labbi effoht janahht, lai kaſſinu leelu mantu ne paſpehle.

Wiſſu wairal ta jauna meita, Maddaleena, preezajahs; tai nu bij 6000 franku rohläs, un ar to peetikka, ſmalki iſmahzitees muſſikas ſkunſte. Wiinaſ mahte arween knappi bij dſihwojuſi, til ka warredama iſtikt ar to, fo no krohna dabbuta; tomehr wiina nepad no ta baggata D. lunga palihdſibu ne bij luhgufees, lai ſchis tai gan raddu bija. Baggatas dahwanas ta til labb katrä jauna gadda deenä no wiina bij ſanehmufi, bet zittu arri it nelo. Ta jauna meita, kurrä gauſchi ſkaiſta un lohkana balſs bij, weenu paſchu reiſi, kad ta D. lungam kaſdus dſeefminu preefchä dſeedajuſi, ta pat til bij ſazzijuſi, ka gauſchi laimiga buhtu, ja dſeedaſchanas ſkunſti grunſtigi warretu iſmahzitees, un ta par ſawu uſturu patſi gabdaht. To taſ mihligais D. lungs ne bij aiſmirris, un Maddaleena tam no wiſſas ſirds par to pateiziga bij ne til ween tai brihdi, kurrä tohs 6000 frankus ſanehme, bet iſkatru deenu kurrä ta arween wairal warreja eemahzitees ſkunſtigi dſeedaht un ſlahtaku tikt tam mehrkam, fo gribbeja panahht.

No tihras mihleſibas un pateizigas ſirds dſihta, Maddaleena pirmä ſkaidrä ſwehtdeenas rihta taiſijahs eet us kapſehtu, ſawa labdarritaja kappu apmekleht. Wiina pulku ſaujini bij gabdajuſi, fo kappu puſchoht. Bet ka wiina ſatruhlahs, kad to pawiffam nelohphtu atradde.

Nedsams bij ar azzim, ka no taſ deenas, kurrä to mihlu wezzo bij glabbajuſchi, neweens nei rohku ne bij peelijis. Tur ne atraddahs pee ſcha baggata un ſchehliga wihra duſſasweetas nei kruſts, nei zitta lahdä peeminneſchanas ſihme! — Eet pee kapſehtas uſrauga, kam ja-uſluhko us kappeem, un tam praſſa: woi tad it neweens par ſcho kappu ne behdajohht? — Schis tai nefa ne ſinnaja ſazzihht, ka til ween, ka winnam deht ta paſcha nelas ne effoht pawehlehts.

Maddaleena nu gahja pee ta notara lunga, no kurrä rohlahm ta ſawus 6000 frankus bij ſanehmufi, un tam ar offarahm azzis ſtaſtija, kaſdä pohſtä ta to kappu atradduſi. Schis plezzus ſarahwis, un it ka tam tadeht gauſchi ſchehl buhtu, tai atbildeja, ka D. lungs ſawa testamentè wiſſas maſſaſchanas, kaſ pehz ſawas nahwes wehl buhſchoht, ſmalki effoht uſſihmejis un preefch il katras to waijadſigu naudu noteizis; bet preefch ſawa kappu lohpſchanas nelo ne effoht atwehlejis, — naudas preefch tam arti ne effoht kur nemt.

Tai jaunai meitai azzis pildijahs ar offarahm. „Ne, — ta wiina iſſauzahs, — ta tam wihram kappä ne buhs duſ-

* Pehz zeen. ſaralſſitaja wehleſchanahs ſchahda rakſſiba patureta. Reb.

fehlt, kas til daudseem preeku gahdajis un affaras schahwejis! Mans ammats buhs schis: wiina kappu puschloht un kohpt!"

Ta mihta meita tulfchus wahrduš nebij runnajusi. Ne zil ilgi pehz tam glihts krusis ar aisgahjeja wahrdu kappu galla stahweja, un pats kaps isfaktijahs, ka smuks mas dahrsinſch, kurrâ wiffadas pukkites seedeja. Maddaleena un winnas mahte to fluffu weetiau eemihlejuschas, turp daudslahrt gahje, to kohp-damas un puschlodamas.

Pehz gadda laika ta masa lahđite no bankas tilka isnemta, un preeſch wiffu mantineeku azzim attaisita. Tai pašchâ atradde, bes tahs jau minnetas naudas, arri wehl rakstus no pašcha D. funga rohkas. Tur ta bij loffams:

"Lai dešmit reis jau ſawu testamenti biju usrakstijis, un to arween atkal ešmu atmētis, tapehz ka gallâ neta ar to meera ne biju. Kam daudš mantas uštizetas, tam arri buhs gruhtha atbildeſchana par to, ka ar tahm darrijis. Man liktahs labbi, leelu dalku no ſawahm mantahm uštizigeem un deewabihjigeem zilweleem uštizgeht, un, zil warreju, par to gahdaht, ka arri us preeſchu ar tahm ta pat noteek. Dajchs ar mihligeem wahrdeem man tezis, ka tas man no drauga puffes stahwoht, un til pehz tam dšennotees, kas Deewam patihkams. Bet til Deews ween zilweta ſirdi paſihst, un tapehz es ne ſinnu, woi pawiffam, un kam uštizgeht. — Paſaulê nu aug daudš ſkaiſtas pukkites; bet man leekahs, ka weena no ſkaiſtalahm, bet arri rettalahm, irr pateiziba. Lai nu neweens par to ne ſmeijahs, ka til pateizigam zilwekam ween gribbu atſtaht to dalku no ſawahm mantahm, ko pats, gruhthi ſtrahđajoht, ar Deewa ſchehligu palihgu ſew ešmu pelnijis un gahdajis. Es wiffus lihđi, ar kurreem dšihwojis, ešmu meklejis eepreezinahst; woi tad nu ne warretu jerreht, ka tee, kas daudslahrt pee man nahkufchi, un ko arween ar preeku un mihligi ešmu usnehmis, arri reis ne buhtu wehlejuſchees, mannu kappu apmekleht, kurrâ weens uštizigis draugs buhs?"

Pats ešmu wehlejis, mannu kappu nekohptu atſtaht, un ar laiku wairs ne ſinnahs, kur tas bijis, ja ne atradiſees, kas no labbas ſirds par to gahda. Teem draugeem nu, kas mannu peeminneſchana gohda ar to, ka to atſtahtu duſſas-weetu kohpi, ſcheem gribbeju uštizibas un pateizibas ſihmi doht. Es tapehz noteizu: ja gadda laika pehz mannas mirſchanas wairat, ne ka weens pats, buhtu atradduſchees, kas mannu kappu kohpufchi, ſcheem to milljonu franku isđallihst, ta ka weens til pat daudš dabbu, ka ohtris un ja til weens pats man tahđa wihsê buhtu peeminnejis, ka ſchis weenais wiffu to summu dabbu.

Bet ja gadda laika neweens ne buhtu atraddees, kas mannim ſcho mihleſtibas-darbu buhtu darrijis, tad lai arri ſchis milljons manneem mantu-nehmejem, tas irr: Parises nabageem, friht."

Ar azzim bij redsams, ka ta nabbaga, gohđiga Maddaleena wiffu mantibu bij panahkufi. Un wiina arri rahđija, ka zee-niga bij, weena ſchehliga un uštiziga wihta mantineeze buht. Tas ſelts wiinas rohka palikka par awotu, no ka wiina ušdeni ſmehle un daudš noſlahpufchus dširdinaja, — palikka par ſwehtibu daudš tahdeem, kas truhkumu zeete.

G. G. G. G.

Is weza ſaldata atminahm.

1847ta gadâ mani nodewa ſaldatôs, kur mani leelgabalneekem preeſchlibra. Wiršneeks muhju treſchaj baterijai bija

W. leelſungs, lohti gudš wihs ſawôs amatôs, bet žitadi deesgan ešmohts žilweks. Tagad wiinſch jaw ſen no leela pawehlneeka tur augſcham aiſſaukts no ſemes uš muhſchigo leelo garnisoni. Lai man pahr wiina dabu daudš nebuhtu jaruna, tad žums poſtaſtiſchu kahđu gadijumu, kas wiina tikumus daudš labaki iſſkaidrohs neta es to ſpehtu aprakſtiht.

1850ta gadâ muhju baterija ſtahweja B. pagasta kortelôs. Tureenas ſemneeki Deews ſina lamdeht bija uš mums ſaniknojufchees un muhs pee krohdsneeka eekohrtelejuſchi. Krohgâ mums ſlahjahs daudš nejaukaki neta kaſermâ, jo bijam 30 wihtu gluſchi knapâ ruhme ſabahſti. Muhju wiršneeks laikam bija dabujis ſinaht, ka wakarôs ſipri ween kahrtis ſitam, jo nejauſchi iſnahza pawehle: „Katrš, kas pee kahrschu ſpehles uš naudas tiks peekerts, dabuhs ſejchas deenas bahrgâ zeetumâ ſehdeht.“ Bet mehš nebijam plahpas, kas newareja mutes tureht, un ta tad ſehdejam katru wakarû ap galđu trumpes žiršdami, kad uš reis iđſirdam kahđu beedri ſauzam „uſmanat!“ un wiršneeks ar ſeldwebeli eenahza.

Gekam naidu un kahrtis ſpehjam paſleht, jaw wiršneeks bija pee galda ſlaht un pawehleja: „Spehlejat katrš tahtak, lai ſeldwebelis war peerakſtiht to nebehđneeku wahrduš, kas manai pawehlei nepaklauja.“ Neweenam nelikahs buht kreetnas duhſchas uš ſpehleſchannu, kamehr wiršneeks beidsoht ušfauldams: „Nu, waj drihs buhs!?“ muhs peeſpeeda tahtak ſpehleht. Tai galda galâ, pee kura wiršneeks bija noſtahjees, ſehdeja baterijas wezakee unteroſizeeri un taiſni wiršneekam preeſchâ zaur ſaweem nebehđigeem ſikeem paſihſtamais bombardeeris Sariaſch. Schis bija preeſch wiršneeka eenahſchanas gribejis patlaban preſiſt uš ſtukalkas, bet tagad kahrtis apſlatijees, tahs ar paſihſtameem wahrdeem „es paſu“ uš galđu nometa. Te wiršneeks, kas ari wiina kahrtis bija paſlatijees, peepeſchi iſſauzahs: „Bombardeeri, ko nu? Waj ar tahđahm kahrtim negribi ſpehleht? Tu jaw tihri traks eſi, wini neweena paſcha ſika nedabuhs! Eij noht! ar tahm kahrtim pats ſpehleſchu!“ To ſazijis wiinſch azumirkli bija noſehdees bombardeera weeta un ſauza iſſpehledams: „Trumpe, wehl reis trumpe un nu nahk duhs!“ Wiršneeks riktigi nonehma wiſus trihs ſikus un bija weſelas 12 kapeikas winejis; tahs patalban kulê bahſchoht winam peenahk Sariaſch, paſemigi waizadams: „Wiršneeka lungs, waj ſeldwebelis žuhju wahrdu ari lai peerakſta?“ Wiršneeks ſmeedamees atbildeja: „Kad dewini pehroni ſaſpertu — tew taiſniba, nu jaw pats ſawu pawehli ešmu pahrkahpis! — Feldwebeli, met labaki meeru ar peerakſtiſchannu, lai man nebuhtu paſcham ſewi jaleek zeetumâ eebahst; un juhs, krohgus papa, atnejat maneem leelgabalneekem muzinu aluš, jo nowineto naidu taſchu newaru lihđnem!“ Drihs muzina bija uš ſikeem un dšehram zauru nakti, urah kleeđdami uš wiršneeka weſelibahm. Pahr ſohđu ſinams neweens wairs nedohmaja.

Slittaki nogahja žitâ reiſe, ihpaſchi man. Bija 1851mais gads, kad D. zeetofni ſtahwejam garnisonê. Gan ſapratiſeet, ka mums 50 leelgabalneekem un kahdeem 250 kahjneekem tur daudš laika-ſawekta nebija un muhju darbu ari newareja par wiſai leelu noſaukt, jo zeetofſchna wahrte krehſlai metotees tika ſlehgti un tad waktneeku til lab ka newaijadſeja. Diſchuhres wiršneeki tapehz ari pa naktim labpahrt negahja, waktis pahr-raudſidami, bet weenigi tikai nogahja uš hauptwachî un tur eerakſtija waktš-grahmatâ, ka waktis wiſas atradufchi kahrtiba. Tapehz naw ko brihnitees, kad ari waktneeki ſawus ušdewumus newiſai žihtigi iſpildija, bet waj nu kahđa pawehnes kal-

tinâ eelihdufchi guleja taifna wihra meegu, jeb waj ari weens ohtru usmellejufchi tehseja laiku kawedami.

Bija Janwarim beidsotees un, kâ mehs nofauzam, tihrs funa-lais. Sala pahraf par 20 grahdeem un pee tam putenis smalko sneegu tihri beskaunigi dsina katra zauruminâ, pat nah-fis eelfchâ, — nakts bija til tumfcha, ka pat sawas rohtas preefch azim newareja Jaredseht. Es stahweju leija pee wahr-teem us waktis, biju few klusu faktinu pawehni israndfijis un buhtu tur gluschi labi istizis, ja us wales augfchâ tahdi pa-laidni nebuhtu bijufchi nostahditi, kas mani weenadi kaitinaja. Juhs sinafet, ka pehz wahrte flehgfchanas waktneeks leija til zaur usfaukfchanu teef pahraudfihis. Ja nu kahds no aug-fchejeem waktneekem isnahza, tad winsch katru reis man usfauza: „Waktneek pee wahrteem!“ un kad es, kâ pawehlehts, waizaju: „Kas tur?“ tad ikreisas par atbildi dabuju: „Tu esi gataws teljch!“ Tâ es minekâ wakarâ biju wairaf nefa 20 reisu ti-zis isnerohs, kad atkal no augfchasa tflaneja: „Waktneek pee wahrteem!“ Dohmadams, ka atkal kahds mani karina, es duf-migi atfauzos: „Lai juhs welns rauj, juhs pafchi esat teki!“ Tê no augfchas gluschi ne-aprastâ balfi norihbeja: „Lohps, waj tu traks?“ un nu tilai pats few par ne-issakamahm bailehm pasinu fawa wirsneeka balfi, kas scho nakti pirmo reisu bija nahzis waktis pahraudfidams.

Kas nu notika, tas weegli faprohtams. Es tiktu tuhliit no waktis atlaists un us leelo zeetumu aifwestis. Kamehr pahr sawu fahohdito atbildi un zeetuma-strahpi pahrdohmaju, tē atwehrahs durwis un eenahza tshetri nelaimes beedri, lo wirsneeks us fawa nelaimiga nakts gahjeena bija pa nezeleem fatwarfijis.

Birnee trihs bija kahjneeki; wirsneeks winus bija walti us waktis weetahm nomellejees un beidsot tohs kahdâ peemihligâ pajumtâ atradis, fur tee pihpedami un dserdami ar daschadahm pafakahm laiku pawadiba.

Bet muhscham neredsetâ mundeeri bija atrasts un us zeetumu nojubhtihis waktneeks pee mantu=nama, leelgabalneeks no Stahs baterijas. Wina apgehrbâ pastahweja no krella, pihta woi-loka tupelehm, schineka un brunu-zepures! Un schahdâ apgehrbâ nabadfufch bija weselu zetordatu stundas, pee 21 grahdu auf-stuma, laukâ neschehligâ sneega-puteni pahrzeetis! Sohbi winam klabeja un winsch pahr wifu meesu drebeja. Tilai pehz puf-stundas laika winsch bija til taktu atkufis, ka wareja trihze-damâ balfi sawu nelaimi istahstihit.

Mantu nama preefchâ us waktis stahwedams winsch bija pee kahdas tur noliktas leelgabaln lasetes atfpeedees, bet stahwoht winu aufstums tâ pahnehma, ka wajjadseja atkal zaur ahtru staigafchanu zil nezil fasiliditees. Prohjam eijoh winsch nemas nemanija, ka kahds pee lasetes atrohnams ahkis winam bija bil-fes eekheeres, un tâ tad notika, ka weens bilfchu leels no aug-fchas lihds apafschai pahrplichja un nelaunigais wehjjch to kâ feeweefchu preefchautu wareja pliwinaht. Pee 21 grahda fala un sneega-putena sohti nepatihlams gadijums! Kahdâ tumâ namâ, fur kahds wirsneeks mahjoja, uguni eeraudfijis, winsch lihda tai eelfchâ, gribedams no wirsneeka deentschika bilfes aifnem-tees. Tas sawam beedrim ari labpraht bija palihdsigs un sneedsa neween bilfes, bet ari itin filtus kamsohlus, lo us krella apafsch mundeera pawilltees.

Leelgabalneeks bija patlaban lihds krellam nogehrbees, kad ahra isdirda fauzam: „Waktneek, pee mantu nama!“ Bailes winu pahnehma, jo winsch bija wirsneeka balfi paslais. Den-tshiks bija attapigals, tas mudigi atwehra lohgu un zaur scho

nu leelgabalneeks atfauzahs kâ peenahfahs: „Kas tur?“ un ari atbildija wirsneekam us wina ohtru fauzeenu: „Bahrluhks!“ pawehleto atbildi: „War garam eet.“ Saprohtams, ka wirs-neeks nu fahs waktneeku usmelleht un tapehz leelgabalneeks knafchi apmauza tupeles, uslika kasku un schineli apnehmees, ar pliku sohbenu rohtâ, ismetahs pa durwim ahra us sawu weetu.

„Kur tu biji?“ wirsneeks winam preti fauza. Tai azu-mirli, furâ waktneeks gribeja atbildeht, wehtra fagrahba ne-aifpumpatu schineli un atrahwa to wakâ, wirsneeku zaur ne-redsetu uswalku istrauzedama.

„Waj tu eij kelatâs? winsch usbtahwa no bailehm un auf-stuma drebofcham leelgabalneekam, tam schineli pawifam no-raudams. „Waj tu, funa-purna, peedsehri jeb traks, til aufstâ laika ar schahdu apgehrbu us wakti nahfdams?“ —

„Wi — wi — wirsneeka fu — fungs, wirsneeka fungs, es ti — tilai g — gribeju — —“

„Turi muti, lohps, jeb dewindesmit dewini tuhlfstojchu bom-bas un granates us tawas galwas fahschlihdihis! — Marsch zeetumâ!“ tâ wirsneeks winam bija pawehlejis un winu pee mums ziteem nojubhtijis, fur pee filtas krahjns dauds labati klah-jahs nefa laukâ.

Ohtrâ deenâ tilam pahrfklaufiti un noteefati. Bezais bija puhlejees muhju sohdu pamafinaht, jo tilai dabujam — es „deht deenastâ ne-attautas atbildes“ tshetras stundas, waktneeks krel-lindâ „deht nepatautu drehbju walkafchanas“ trihs stundas un tee trihs kahjneeki „deht nepeeklahjigas usweschanahs us waktis“ katrs pa stundai „slinti nefah.“ Turpreti tai wakarâ pahrluhlodams unterofizeeris tika „deht palaidnibas“ us diwi dee-nahm apzeetinahs. Tapehz behrni, esat us waktis usmannigi, lai jums tapat nenoteek kâ mums winâ nakti, fur pats wirs-neeks nahza pahraudfihit. — t.

Behrnu-johki.

Tehws: Kapehz tu sawai mahjai fiti?

Dehlens: Tapehz ka wina man fita.

Tehws: Kapehz, meitin, tu brahlim fiti?

Meitna: Tapehz, ka winsch man pehz tam fita.

Dehlens: Mamin, dohd man ari peena!

Mahte: Ne, zitadi preefch mahfinas nefas ne-atleek. Gij atnef man kruhsinu is flapja.

Dehlens eet, bet atnef diwi kruhsinas is flapja.

Mahte: Kapehz tad tu diwi kruhsinas atnesi.

Dehlens: Es newareju weenu atrast.

Tehws: Sehn, schê tew alus! Bet nedser par dauds. Busi atstahj preefch brahlijcha.

Dehlens glahsi apskatidamees faka: „teht, glahsei pufes naw.“

U r i k i g a.

Tihrams. Kas tad tew notizis, ka tahds dohmigs isflatees?

Jnga. Wifadas nepatufchanas. Reis fajju: „Kas bleh-dibu dara, ir blehdis,“ un reds schê nu! katrs wainigais man klupo wirfû, ka tam gohdu aifkahrîs, jo winsch blehdibu nedarohit.

Tihrams. Ko tē ko behdatees jeb brihnotees, tas jaw gluschi pehz dabas: katrs wainigais fazelâhs ne-usajinahts pret jeb kuru awainofchanu, bihdanees, ka to nefah us winu fihmh. Tu tat,hu to wezu pafaku fini no wilka, kas ne-apjubdsehts leedsahs un nodeewojahs, ka ne-efohit gohwei faplehsto tetu faplehjis.

Gradi un seedi.

„Tu“ un „Zuhs.“

Zeen. lasitaji netaumosees, kad par diwi wahrdineem rakstīschu, ko mehš fawā fadsihwē weens ohtru usrunadami leetajam un tee ir: tas wahrdinšch „Tu“ un tas wahrdinšch „Zuhs“ (weenflaitli).

Ugraki, kad wehl Latwju tauta nebij mahzita, kad ta wehl bij lunga klauſitaja, tad jutahš wiſi weenlihdſigi un usrunaja weens ohtru par „Tu.“

Wehlaſi nahja labaki laiki: nahja ihſta brihwiba, lihds ar brihwibu wairojahš turiba, lihds ar turibu nahja ſkohlās un wairak patilſchana uſ ſkohlāhm. Tē redſeja weens, ka wina paſiſtams ir turigahš neta wiſch, ne-udrihſtejahš wairš winau par „Tu“ uſrunaht, uſrunaja winau par „Zuhs.“ Tē ſinaja ohtris, ka wina paſiſtams ir ſkohlōhts, ne-udrihſtejahš ari winau par „Tu“ uſrunaht, apzeenija winau ar „Zuhs.“ Tad ari ſahja ſweſchneekus wairak ar „Zuhs“ uſrunaht. Tā tad eenahja muhſu ſarunā tas zeeniſchanaš wahrdinšch „Zuhs.“ lai gan wehl fakti ir muhſu mihlā Tehwiā, kur wehl wairak par „Tu“ uſrunajahš, lai ar buhtu pat ſweſchneekš buhdams. Bet ar laiku gan pahrwahrtiſees un atnahš laiks, kur katris to ohtru, kad ween nebuš draudſibu dewuſchees, neſt tuhweeki buhdami, arween par „Zuhs“ uſrunaſees.

Gauſcham wehlejamš ir un palikš, ka mehš Latweeſchi mahzitu un mohdinatu wiſu ſawu jaunibu, pat behrnuš, ſweſchneekus, lai tee buhtu lahdi buhdami, arween par „Zuhs“ uſrunaht un ne tā kā tagad mehds notikt, ka daſchu wezaku behrni wehl ſweſchneekus par „Tu“ uſruna, kaš ne iſtlanſahš wiš til jauki un peenahzigi, bet daudš labaki un peeklahjigaki buhtu, kad uſrunatu ar „Zuhs.“

Tā tad mehš eſam redſejuſchi, ka tas wahrdinšch „Zuhs“ ir weens zeenibas pilnš wahrdinšch.

Bet tas wahrdinšch „Tu“ ir atkal weens draudſibas pilnš wahrdinšch.

Kad lahdu ſtarpā draudſiba ir raduſehš un zeeſchaki wehl wairojahš, tad tas wahrdinšch „Zuhs“ paleek tā kā ſweſchneekš. Kad wini ir draudſibu dſehruſchi un kā ihſti draugi palikuſchi, tad tas wahrdinšch „Tu“ ſcheit ir weens draudſibas wahrdinšch. Kad mihlalāis „mihtako“ no wiſahš ſirdš mihto un ſchi atkal winau, kad abu ſirdiš mihleſtibā weenotāš, tad tas wahrdinšch „Zuhs“ paleek wineem kā ſweſchneekš. Kad wini weens ohtram ſirdi atklahjuſchi un „ja“ wahrdu dewuſchees, tad tas wahrdinšch „Tu“ wineem kā weens jaukš draudſibas wahrdinšch, kā weens ſehgelis winau zeeſchai norunai un ſiſchu apnemſchanai.

Bet mums Latweeſcheem ir weens nejaukš eeradums un tas ir taš: „Kad mehš ar lahdu, kaut gan lihds tam buhtu uſrunajuſchees par „Zuhs“ lihds ka til naidā nahkam, tuhliſt ſantajamees par „Tu“ dohmadami, kad tas wahrdinšch „Tu“ ir lahdš ſliktš un nejaukš wahrdš. Teem, kaš tā dara, teem wilahš gauſchi.

Gan teeja, ka ar to wahrdu „Tu“ gan waram ohtru iſfehſiht un aplauneht, bet tur taš wahrdinšch „Tu“ naw wainiſe, neſt ar ſliktš, bet til taš ween, kaš ohtru par „Tu“ uſruna, kad winam taš pehž pateeſibas nepeeklahjahš. Zo pat ar to labgo wahrdu war ohtru aplauneht un to pahreemeht, kad til ween lahdš gelis to grib.

Tā tad: lai dſihwo ſweiki taš wahrdinšch „Zuhs“ kā weens zeenibas pilnš wahrdinšch, bet jo „ſweikaki“ taš wahrdinšch „Tu“ kā weens draudſibas pilnš wahrdinšch.

R. M.

Gradini.

ſafohdita ſlahpſchana pehž ſelta un ſudraba, uſ kureeni tu aiſrauji ſirdiš?! Un ak, ſafohditāš ſirdiš, uſ kureeni juhš neſat to ſeltu un ſudrabu?! —

Iſſchlehdreſchana ehđ brohlaſti pee pahrpilnibas, puſdeenu tura pee truhkuma un — nakti gut pee kauna.

Ir weens mirſedamš zetſch, kurſch uſ tumſibu, un weens ar ſeltu aplahš leelzetſch, kurſch uſ nabadſibu aiſwed; iſſchlehdreſchana uſ teem ſtaiga. —

Garā-ſpehzigem zilwekeem ir til daudš ſwehtku-deenu, kā ziteem darba-deenu, jo wini ar preeku wiſuš darbuš ſtrahda, un laiſk wineem tahdā wiſe paleek ahtri aiſtejedamš; bet ſlunkam (garā-wahjam) ir ſwehtdeena par ihſu un — darba-deena par garu.

Turi tamu ſirdſapſianu tihru: tad tew ir weens dſihwibaš ſpeekiš, kurſch nekad neſaluhſt; tad tew ir weens meera un preeka engelis, kurſch nekad tewi ne-akſtahj; tad tew ir weens preeku-awotš, kurſch nekad ne-iſſehſt. —

Laba ſirdſapſina ir labaka kā diwi leezineeki. Wina iſdelde tawāš behdaš, tapat kā ſaule ledu. Wina ir aka, kad tew ſlahpſt, ſpeekiš, kad tu grimſti, patwerſme, kad tewi ſauleš karſtumš ſpeeſch, un — pehdigi tawš galwaš-kiſenš uſ nahweš gultaš. —

Ar tihru ſirdi uſ debefi raudſiht un ſajuſt, kā: Deewš, manš Deewš ir mana palauſchanahš, kura laime, ak zilwekš, war gan tad wehl leelaka buht! —

J. Zers.

Tantas goiſmotajeem.

Lab' jums, kam uſtizejſ Deewš,
Meſt brahlu ſirdiš ſiſtſeles,
Kaš mihleſtibā, gaiſmā deg.
Al nepeekuhſtat jihnotees!
Kad truhkumš ſpeeſch un launee ſpaida,
Tad atminat, ka wiſ taš juhd,
Ka wihra gohdš neſt juhd, neſt truhđ,
Kaſ treetneem jihnitajeem ſmaida:
Ka ſimtahm lauſchu atbalſaš
Jums ilgi ſlawu ſtandinahš.

Bet wai, ak wai, ja zenſchatees
Zuhs prahluš meleem aptumſchoht,
Ja meleem pelnat zepeschuš.
Zuhs launu, lahſtuš trahjatees!
Kaš ſinaht grib, pehž gaiſmaš lauſchahš,
Zo tumſa ilgi nemahniſh,
Taš juhſu tihlluš ſarauſtiſh,
Kaš aplahrt brahkeem ſaiſtaſh, glauſchahš.
Un juhſu auſtaš kapmalāš
Nehſtrehš ſiſtaš nopuhſtaš.

Br.

Atbildamš redakcehš Ernſt Plateš.